

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP
A HAZAI NÉGY EVANGELIKUS EGYHÁZKERÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenként egy iven, a Hivatalos Közlemények, mint az Ev. Órálló melléklete, minden két hétben.

A kéziratot a szerkesztőhöz, a hirdetés szövegét és díját a kiadóhivatalba kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KOVÁCS SÁNDOR theol. akad. tanár
Pozsony, Konvent-utca 11. szám.

KIADÓHIVATAL:

HORNÁNSZKY VIKTOR
hirlapkiadóhivatala, Budapest, V., Akadémia-u. 4.

A lap ára egész évre a „Hivatalos Közlemények“ melléklettel egész évre 10 kor. félévre 5 kor., negyedévre 2.50 kor.

A Hivatalos Közleményeket az anyaegyházak és felsőbbrendű iskolák ingyen kapják.

Hirdetés ára oldalanként 32 kor.

TARTALOM: Isten szerint való s világi bánat. *Ch. W.* után. — Visszhang a visszhangra. *X. Y. Z.* — Szemle. — Külföldi krónika. — Missióügy. A baresi áttérési mozgalomról. *Scholtz Ödön.* — Egyházi élet. — Szerkesztői üzenetek. — Pályázatok.

Isten szerint való s világi bánat.

... „Mert az *Isten szerint* való bánat üdvösségre való megtérést szerez, melyet soha az ember meg nem bán: de e *világi* bánat halált szerez“. (II. Kor. 7. 10.).

Nem akármelyes földi bánatról szól ez igében az apostol, hanem arról a bánatról, a melytől senki mentes nem maradhat, különben angyallá vagy büntelen lénynek kellene átváltoznia, s a melynek forrása a bűntudat.

Amde e bánatnak két iránya lehet. Az egyik Isten felé, a másik e világ felé. Amaz útnak vége üdvösség, emennek halál. Így hát a bűnös embernek csak a két út között marad választása: Istenhez avagy a halálba!

Elhatározás ennél egyszerűbb nem lehet; de végzetesebb sem. És mégis tény, szomorú tény, hogy sokan nem találják meg a helyes utat, hogy az embereket sokszor arra valósággal rákényszeríteni kell. Ezt cselekedte az apostol is a korinthusiakkal szemben, a midőn az igazságot oly élesen a szemökbe mondotta. Ily szolgálatot tesz még manapság is az igazságnak kimondása. Különb, a ki nem akar hallani, ám *érezzen*: érezze meg az *ítéletet* s tanulja ez úton megismerni az *igazi* bánatot.

Ez igazi bánat ismertető jele pedig, hogy „Isten szerint való“, tehát olyan, a melynek előidézésében Istennek is van valami szerepe s a mely így életszámadásunk legfontosabb tényezője. Ez az, „a melyet az ember soha meg nem bán“. Meg nem bán pedig, mert „üdvösségre való megtérést szerez“.

És ez ismertető jel csalhatatlan. A hol Isten ujja, ott nincs félség, nincs terméketlenség. Ott megterem a „szorgalmatosság“ és „a bűn ellen való harag“ (magunkra nézvest), a „félelem“ (Isten ellenében), sőt a „nagy kívánság és buzgóság“ is

(mindennek jóvátételére), 11. v. Ez az a megtérés, a melyet senki soha meg nem bán, mert nyomában a menekülés és az üdvösség...

Ki ne akarna hát e keskeny szoroson átmenni, a mely az *új életbe* vezet? Különösen, ha látjuk annak a másik, annak a *világi* bánatnak a hatását, a melynek vége a halál! Halál azért, mert maga a bánat *hamis* bánat, és így értéktelen és terméketlen. Terméketlen pedig, mert benne az ember csak önmagába, a maga semmiségébe merül el, a helyett, hogy Istenhez fordult volna s egyedül tőle kért volna segédelmet, ki megmondotta: „Forduljatok hozzám és én megmentelek titeket mind e világ végezetéig“.

Ch. W. után.

Visszhang a visszhangra.

Raffay Sándor a Prot. E. és I. Lap ez évi 7. számában *Erőpazarlás* címen cikket tett közé, a melyben a tervezett prot. ifjúsági lapról mondja el nézeteit. Szerinte e lap csak úgy számíthat sikerre, ha a két egyház iskoláinak *közös* ügyévé lesz s a ref. és evang. tanárok vállalva igyekeznek megvalósításán.

A cikkhez érdemileg most nem szólunk hozzá, mert a prot. ifjúsági lap csak a messze jövőből integet felénk s azt sem tagadhatjuk, hogy voltaképen szigorú felekezeti alapon is lehet jó lapot szerkeszteni. A fő a szerkesztő rátermettsége s a köréje gyülekezett írói gárda kiválósága. De általában áll az, hogy fenmaradását az imént említett feltétel mellett közös erővel jobban lehet remélni és előmozdítani.

A cikke nyomán, mely tartalmánál fogva inkább a ref. közönségnek szólt, egész kis visszhang-irodalom támadt a testvéregyház sajtójában. A mi lapunknak is szólt egy megjegyzés, a melyből azt is ki lehet olvasni, mintha mi az együttműködésnek útjában állnánk, sőt megalapítása egyenesen a kötelékek szétszakítását célozta volna. (Pr. E. és I. L. 8. sz.) Ezt a barátságos Fogadj Istent már hallottuk egyszer a Debreceni Prot. Lapban, mikor az Órálló megindult. Érdemes laptársunk úgy fogta fel e zászlóbontást, mint az unió eszméjének

nyílt megtagadását. Illendőség parancsolja, hogy most, midőn másodszor fölmerül, mi is szóljunk róla valamit. Több más „közös“ kérdésben is tudakolták álláspontunkat, mulasztás számba menne a hallgatagság.

Az unió kérdésében az Óralló múlt évi 16. számában már elmondottuk véleményünket. („Keresztyén testvériség.“) Mindnyájunk lelke mélyén élnie kell az *egy akol* nagy eszményének. Feléje törekedni minden ker. egyház szent hivatásának tartja. Már e földön is könnyű szerrel megvalósulhat, ha megelégszünk a *lélek egységével* s nem erőszakoljuk a hitvallási vagy szervezeti egyesülést. A lutheri és kálvini irány különválása nem véletlen vagy személyes torzalkodás műve; hatalmas történelmi erők hozták létre mind a kettőt, mert az emberi nem háztartásában szükség volt rájuk. A mi szükségérzetből és a lelkek titkos ösztönéből születik, az nem enyészhetik el, míg hivatását nem teljesítette. Az egyéniség elvét, az egyéni hitet hirdető és valló protestantizmus iránya természetesen a decentralizáció szemben a feltétlen tekintély elvére támaszkodó s centralizáló római pápás iránnyal. Szent hitünk az, — a történelem tanulmányozásából meritettük — hogy mind a két egyház csak külön valva értékesítheti igazán a maga charismáját Isten országa érdekében; egygyé olvadva a működő erők jelentékeny részét lekötne az egymás ellensúlyozására irányuló törekvés. Teljes unió csak a hitvallások iránt közömbös korban jöhet létre, mert a protestáns név a kényszer alkalmazásának még gondolatát is örökre kizárja. A két egyházat ezidő szerint nem lehet együvé olvasztani, mert meggátolja az a történelmi igazság és törekvés, a melyet képviselnek. Kis közösségekben, pár száz léleknyi gyülekezetekben is hamar szakadoz a kötelek, hogy lehetne remélni milliók csodás egyértelműségét? E közösségekben is természetesen érvényesülne a többség, az erősebb, a homogénebb. A kisebbség, a gyengébb sorsa meghódolás volna. Ámde e kisebbségnek is evangéliumi és történelmi kötelessége a rábizott charisma gyümölcsötvetése. Mihelyt elárulná, megtagadná, a történelem erői más közösséget teremtenének ugyanazon igazság szolgálatára.

Habár így az unió lehetetlen is, annál melegebben küzdünk az együttműködés, az *erőegyesítés* eszméjéért minden mezőn, a hol ez a testvéregyházak egyéni jellegzettségének kára nélkül lehetséges. Például egymásra vagyunk utalva a *közjogi* téren, az állammal szemben, a hol jogaink védelméről, sérelmeink orvoslásáról van szó. Közös erővel kell munkálkodnunk a *tudományban*, mely nem ismer felekezeti korlátot, sőt határozottan közös egyetértő munkára vár a magyar protestantizmus múltjának földérite. E célra alakult az Irodalmi Társaság. Megérthetjük egymást a közoktatásügy téren is, bár itt már jelentkeznek felekezeti sajátosságok. Ilyen tér a közjótékonyosság, a hol az egymás terhének hordozását kell vállalnunk.

A belső missió azonban már nem mondható közös ügynek, habár akadnak érintkező pontok. A belső missió a lelkipásztori munkának egyik ága, sem nélküle, sem vele szemben nincs jogosultsága, csak vele, csak általa. A külön belső missiónak már gondolata is lealacsonyítja a lelkeszt pusztán anyakönyvessé, egyházkormányzóvá, nap-számos béressé. Épen attól a munkától szakítaná el, a mi legfőbb hivatása, a mi legigazibb gyönyörűséggel jár s a mi a rátermettség igazi próbaköve. Az ilyen missiói munka azonban csak zakatoló száraz malom, ha nem a néprajzi és néplélektani kutatások eredményére támaszkodik. Az evangélikus egyháznak magyar, tót, német, vend hívei vannak, a kiknek mind joguk van a faji egyéniségöknek megfelelő lelkipásztori gondviseléséhez

és missióhoz. Azt hiszem, világos ebből, hogy a belső missió ügye nem közös ügy. Például nem tudunk elképzelni evangélikus embert, a ki a methodista ízű *imahét* gondolatával meg tudna barátkozni, holott református részen számos hive van.

Az evang. sajtó jogosultsága folyik sz. evang. egyház különállásából. Lehetnek közös ügyeink, de vannak külön belső dolgaink, a miknek megvitatásához nem hívjuk el a szomszédot sem közönségnek, sem bírónak. Ez természetes és tiszteletreméltó érzés, a mit az emberi kebelből nem lehet kiirtani. Hiszen mind az öt ref. kerületnek külön lapja van, hogy volna vétek a külön Evang. Óralló? A közös érdekeknek, a tesvériség ügyének így legalább több élesztgetője van, — mert ennek elhanyagolásával senki sem vádolhat.

A széthúzás világos példáját állítja oda Hamar István a M. P. I. T. mellett a „*kizárólag felekezeti és későbbi*“ Luther-Társaságban. A „*későbbi*“ jelző nyilván tollhiba lesz. A Luther-Társaságot még 1884-ben a nagy reformátor születésének négyszázados örömnepének alkalmán támadt nagy érzelmi fellángolás szülte, a mikor a M. P. I. T. eszméje még csak egy-két emelkedettebb lélek mélyén szendergett. (Öt év múlva jött létre.) E miatt nem is kezdünk pert; (beérjük a helyreigazítással) hiszen az igazi súly a „*felekezeti*“ jellem van. Nem tagadjuk. Ámde mik ezek a felekezeti célok? A vallásos népies irodalom (főleg imádságos könyvek) ápolása, a mi a belső missióval egybefüggő külön ügy. A Magyar Luther kiadása, a mit szintén nem várhatunk, de még *kérünk* sem szabad a közös Irodalmi Társaságtól. Mondhatjuk, örömmel köszöntenénk és támogatnánk egy hasonló célra alakult Kálvin-Társaságot. Külön ügy ügyebár az Ágenda, énekeskönyv az irodalmi téren is, habár ez utóbbinál nem épen feltétlenül szükséges az elkülönülés elvileg. De az elvi szempont gyenge az élet *vasakarát*val szemben. Csupán azt akartam ezzel bizonyítani, hogy a Luther-Társaság megalakulásában nem idegenkedés és szeretetlenség nyilvánul, hanem a felekezeti érdekeknek a helyzet objectív mérlegelésén alapuló — szolgálata.

Hogy a M. P. I. T. támogatásában jóval lanyhábbak volnánk, nem hiszem. Kevesebb a lutheránus tag, az bizonyos, de 350.000 magyar evangélikusból nem telik annyira, mint 2 millió kálvinistából. Ha az abszolút számok helyett az igazsághoz közelebb járó *százalékarányt* hasonlítjuk össze, talán nem oly égbekiáltó a részvétlenségünk. De elfogadom, hogy többen is lehetnénk, sőt kellene lennünk. A kik tagok közülünk, azonban jobbra élő és dolgos tagok. Ha a gyűlésekről el-elmaradozunk is (jó magam sem győzöm idővel, munkaerővel), de a kiadványok terjesztésében részt veszünk és egy némely kiadványból (p. o. Szabolcska Áhitat-Szeretet c. kötete) a lutheránus Pozsony többet vett, mint p. o. a nagy Debrecen. Egy másik közös alkotásunkban, a budapesti prot. árvaházban viszont jelentékenyen nagyobb része van a lutheránus buzgóságnak, tőkének, holott az árvaház fedele *közös* hajlék, noha a lutheránosság a fővárosban számra, erőre kisebb fél. Nem jogos tehát Hamar kartársamnak az az elejtett megjegyzése, mintha a közös érdekek és intézmények iránt mi lutheránusok *érzékellenek* volnánk. A részvétel arányának meddő méregetése helyett többet ér s áldásosabb hatású, ha az együttműködésre *igazán* alkalmas munkamezőket felkutatjuk s oda őszinte szívvel sereglünk; az olyan munkaágakat ellenben, a hol különös érdekek érvényesülnek, rábizzuk az illető felekezetre. Ily téren a közösséget erőszakolni épen akkora hiba, mint elmulasztása oly mezőn, a hol csak az erők egyesítése biztosíthatja a sikert. Nézzük szeretettel egymásnak felekezeti törekvéseit is, ne tagadjuk meg tőlök

gyámolításunkat; tiszteljük a testvéregyházak nagy történelmi hivatását. Az individualis elvet ne rendeljük alá soha a hatalmi elvnek, mert számra igen kicsiny közösség is tud nagyot, történelmileg értékeset alkotni. Mint testvérek szerethetjük és szeressük is egymást, dolgozunk egymásért, de ne elmékedjünk olyan unióról, mondhatni: fusióról, a melyet jelzőkép fel-felkap egy-egy áramlat, de megvalósulásában senki se hisz s a mi a reformáció örökének szempontjából nyereség sem volna. Az élet kérelhetetlen törvénye minden törekvést eltípor, a mit nem általános, parancsoló szükségérvet hozott létre. Ragaszkodjunk szilárd elhatározással a lélek, a szellem egységéhez, de ne áltassuk magunkat a teljes egység gondolatával, a melyen a világtörténet szekere végig gázolt.

X. Y. Z.

SZEMLE.

Lutheránus türelmetlenség. Dr. Verusnak ily című cikke széles körben vert visszhangot; erről tanuskodnak azok a levelek és cikkek, a melyek válaszképen érkeztek hozzánk. Érdemes írók bocsássanak meg, ha közlésüket mellőzzük, mert a jobbára helyeslő nyilatkozatok lenyomatása céltalan volna. Eszmeérelő vita ilyformán ki van zárva. Egy rövid megjegyzést mégis kiválasztunk a sok közül. Rövid pár szóból áll az egész s a címe: *Lutheránus türelem*. Tartalma annak megállapítása, hogy az evang. egyetemes egyház budapesti háza évekig adott otthont nagyobb bérért a róm. kath. propagandát nem csekély sikerrel űző *Szent Imre-egyesületnek*. Most értjük csak, miért halasztgatták esztendőről-esztendőre a Luther-ház kiépítését. A Szent Türelem nem engedte, hogy Szent Imrének valamiképpen némi kellemetlenséget okozzanak. Már most, — mivel úgy halljuk — az építést a tavaszon csakugyan megkezdik, magunkhoz maradunk következtetések, ha a hajléka vesztett Szent Imréék kártalanítására közadakozásból alapot teremtünk. Ennyi a cikk. Olvasóinkra bizzuk, elhiszik-e s megfogadják-e, a mit mond. Mi hajlandók vagyunk a hitetlenség táborához való csatlakozásra.

Gyámintézeti bírság. Vitatni lehet, vajjon az evang. gyülekezetek kötelesek-e képviselőket küldeni az egyházmegye gyűléseire vagy nem. Mi sokféle oknál fogva a kötelezés mellett vagyunk. A szabadság, önkormányzat üres keret az ellenőrzés gyakorlása nélkül. A jog a lemondás ismétlése következtében elvülhet, de mindenesetre vesztit erejéből, tekintélyéből. Ritkán mondunk le gyakrabban olyasmiről, a minek *értéket* tulajdonítunk. A gyülekezeteket azonban valami erkölcsi erővel kellene erre kényszeríteni, nem pénzbírsággal. Mihelyt a pénzbírság ismétlődik, elhomályosul a büntetés jelentősége s egyszerűen *váltászá* válik. Még kevésbé tartjuk megengedhetőnek, a mi egyik legmintaszerűbben igazgatott egyházmegyénkben tényleg megtörtént, hogy a hiányzó gyülekezeteket a gyámintézet javára bírságotlalt meg 5—5 koronával. A gyámintézet alapszabályai tudunkkal nem ismerik a bírságpénz intézményét, de különben is a gyámintézet a *szerelet* elvére alapított egyesület, a melytől a bírság merőben idegen. A gyámintézet perselyébe nem szabad más fillérnek jutnia, mint a mit az adakozó szeretet önként vet bele. Szinte fontosabb az, hogy *szívesen* adjunk, mint hogy *sokat* adjunk. Nem kell-e joggal attól tartanunk, hogy az ily bírságpénzek miatt a megrótt gyülekezet elidegenedik a gyámintézettől, holott arra kellene törekednünk, hogy mindinkább keblére ölelje és lelkétől-lelkezett gyermekének tartsa?

KÜLFÖLDI KRÓNIKA.

Ausztria. A római propaganda a legcsekélyebb alkalmat is felhasználja, hogy az evangélikus szellem megnyilatkozását megakadályozza s szorgosan iparkodik azon, hogy tisztán állami intézményekre is ráüsse az ultramontanizmus bélyegét. A linzi városi tanács azt követelte nem rég, hogy az interconfessionális nyilvános iskoláknál az előadást ne kezdjék róm. kath. konfessionális imákkal; hasonló kérelmet terjesztett az országos iskolaszékhez Scharthen község is. Az elsőfokú hatóság méltányolva az okokat, a felterjesztés értelmében intézkedett. Lett erre nagy felháborodás a pápisták részéről. A mikor Scharthenben a gyerekeknek ki lett hirdetve, hogy ezentúl a „Mi atyánk“ és az „Ave Maria“ elmaradt a római kath. gyerekek irtóztató lármával nekiestek az evangélikus gyerekeknek s nagy verekedéssel kitudszolták őket az iskolából. Ennyire fajul el a gyűlölség! A linzi klerikálisok is megmozdultak s újságcikközés, gyűlésezés és interpelláció útján végre kiviszik, hogy az országos iskolaszék a régi rendet kénytelen visszaállítani, de megengedi, hogy az evangélikus gyermekek a róm. kath. imádkozás ideje alatt külön teremben gyűlhetnek össze.

Hogyha már a kicsinyek ilyen türelmetlenek egymással szemben, nem csoda, hogy a nagyok még inkább ki vannak téve a zaklatásnak. A saazi segédlelkész, Spanuth, még a mult év elején Berlinben volt egy diák-egylet ünnepélyén s ott beszéd közben említést tett a stíriai evangélikus mozgalomról. Nyolc héttel később levelet kap egy egyleti tagtársától, a melyben az felszólítja őt, nevezné meg neki azokat a róm. kath. lelkészeket, a kiktől ő említést tett s a kik erkölcsileg vétkeztek. Spanuth e levélre nem felelt. Egyszerre csak idézést kap s neki a bíróság előtt védekeznie kellett, hogy valami Lippert nevezetű római katolikus lelkészt rágalmozott volna. S bár ártatlansága teljesen kitűnt, e rosszakaratú eljárásnak mégis az a következménye, hogy az osztrák kormány Spanuthot, kit ezalatt Leoben választott meg lelkésznek, nem erősítette meg hivatalában.

Ily inzultusok dacára mégis terjed az evangélium s újabb és újabb híreket veszünk az áttérésekről. Bécsben e mozgalom a legerősebb, a mult évben 5452 személy lépett az evangélikus egyházba, 7674 születési esetet hozzáadva 13,126 lélekkel szaporodott a bécsi evang. egyház, mely most 55,555 lelket számlál együttesen. Mürrzuschlach 40, Salzburg 5, Jablonz 93 áttérést jelent.

Arra a nyílt levélre, melyet az Órálló is a mult számok egyikében közölt s a melylyel az osztrák evang. lelkészek energikusan protestáltak a bécsi polgármester, dr. Luegernek a katolikus nagygyűlésen tartott beszéde ellen, végre megszólalt a polgármester úr egy Hochstetter lelkészhez irt levélben, a melyben egyenesen kijelenti, hogy ő a német evangélikus keresztyéneket sohasem sértette meg.

Nem régen történt, hogy a feldbacher (Stíria) földes úr, Morsey báró, a mi már e lapokban is jelezve volt, egy klerikális népgyűlésen szenvedélyesen támadta az evangéliumi mozgalmat, sőt egyesek gyanúsításától sem riadt vissza, most e beszéd utóhatásaként közölnek az evangélikus lapok egy levelet, melyet egy parasztegyleti tag (Bauernbündler) tesz közre. „A mi“ úgy ir az illető „a feldbacher avagy más osztrák vicariusnak, ha velem szembe megkísérlette volna, ép oly kevésbé sikerült volna, mint Morsey báróné és udvari káplánjának proserlyta csinálása, az a feldbacher klerikális gyűlésnek lett

fentartva. Vallásos meggyőződést nem lehet úgy változtatni, mint nézeteiket a klerikális vezetők s ép azért vonakodtam én is megvalósítani azt, a mire már régen vágyakoztam. Hagenhofer, Wagner és Morsey báró urak főmedvényei adták meg nekem az indítást, hogy a római egyházból az evangélikus egyházba léptem át. Senki e miatt fel ne háborodjék! A parasztegyeletben van elég felvilágosodott férfi, kik e klerikális párt munkáját megelégtették és példamut követni fogják. Csak folytassák így a klerikálisok! Ez által ép legjobban mozdítják elő, a mit leginkább elnyomni és eltüntetni szeretnének: az evangéliumi mozgalmat. Hogy pedig ez a nézet tényleg hódít, jele annak a folytonosan szaporodó áttértek száma Wiener-Neustadt 53, Müzzuschlag 40, Kamnitz 12, Klostergrab 22, Dux 35, Pilsen 13, Horschowitz 6, Braunau 31, Haida 32 áttérést jelent. Új predikációi állomást Selzthalon lett szervezve, Aussig pedig templomot szentelt. Az evangélikus élet egyik legszebb hajtása a családi estélyek rendezése, a melyek nemcsak arra való, hogy az új evangélikusok egyházunk tanaival, történetével és életével megismertessenek, de a régi hívek erősítésére is szolgál. Majdnem minden egyház tart kisebb-nagyobb időközökben ily családi estélyeket.

MISSIÓÜGY.

A barcsi áttérési mozgalomról.

Kortörténeti rajz.

(Folyt.)

Sajnos, ez utóbbi sejtelen csakhamar valóra vált. Tudjuk mennyire ragaszkodik a mi népünk is, hát még a pápistaság a külsőségekhez, a szokáshoz. Történt már most, hogy néhány hét előtt egy áttért öreg ember megbetegedett és meghalt. Hűségének jellemzésére megemlítem, hogy a plébános többször felszólította a beteget, hogy gyónjon meg, de az öreg mindég azt üzentte vissza, hogy csak most gyónt meg evangélikus szokás szerint, más gyónásra nincs szüksége. Az illető egyike volt Barcs legelőkelőbb s legvagyonosabb polgárainak s halála épen kapóra jött a plébánosnak: megtöltötte temetéséhez a harangozást. Ehhez joga lett volna, ha a harangok nem volnának közösek. Mert nemcsak, hogy az egyik harangot annak idején egy lutheránus úri ember ajándékozta, a többi is nem a katolikusok szereztek be, hanem a község vette s eddig az evangélikusoktól is beszédtek évenként a harangozói díjat, a miért aztán harangoztak is az evangélikus temetéseknél. A községi előjáróság most is elrendelte a harangozást, de a plébános — elutazott s így a kulcs nem volt megszerezhető. A rokonság az alispánhoz sürgönyözött a harangozás elrendelése végett, de ő nem ismervén az ügyet, az egyoldalú információ alapján természetesen nem intézkedhetett. De elrendelte a vizsgálatot, vajjon van-e az evangélikusoknak joguk a harangokhoz? A szolgabírónál már többször volt kihallgatás ez ügyben s az eddigi tapasztalatok alapján előre sejtethetjük, minő lesz az ítélet. A plébános állítólag oda nyilatkozott, hogy „a régi evangélikusoknak ezentúl is harangoztak kegyelemből, de az ujaknak nem, büntetésből.“ Mi persze sem kegyelmet, sem büntetést nem fogadunk el tőle. Mert vagy van *jogunk* a harangokhoz, vagy nincs. Ha van, úgy követeljük a harangozást minden evangélikus temetésnél; ha nincs, úgy majd építünk tornyot, harangokkal.

Képzeltető azonban, hogy milyen borzasztó hatása volt a harangozás nélküli temetésnek az áttértek egy

részére. „Ime, hogy lutheránusok lettünk, úgy temetnek majd el minket is, mint valami dögöt“, ilyen s hasonló kifakadások voltak egyesek részéről hallhatók s megérdemelt ismét a tömeg gúnyszava s gyalázkodása. Micsoda, hogy temetés után három asszony azzal állt elő, hogy biz ők visszatérnek, mert nem akarják, hogy őket is harangozás nélkül temessék el, ha majd meghalnak. Néhány nap mulva meg 3 férfi (férjeik) állt elő azzal, hogy adják vissza bizonyítványukat. Ezek persze kezdetől fogva ingadozók, csak úgynevezett „Mittläufer“-ek voltak s mondják, hogy nemcsak a harangok, hanem másféle érc csengése is vonzotta volna őket vissza régi fészükbe. A többiekre azonban a temetés méltóságteljes lefolyása oly felemelő hatással volt, hogy csak még jobban megszerették egyházunkat, s különösen az elhunyt legközelebbi rokonságára épen ellenkező hatást gyakorolt a plébános ezen „szeretetteljes“ eljárása, mint a minőt remélt. S egy szomszédos sváb faluból a temetésre jött nagyszámú rokonság is a legmélyebb meggyőződéssel távozott a temetésről, melyen a gyülekezet gyönyörű éneke, szép imádságainak s egész temetési liturgiánk, melyet Balogh István lelkész és Fuchs Pál tanító végeztek, mély benyomást gyakorolt rajtuk. Ha nem félnének az inquisitótól, bizony ezek is készek lennének hozzánk térni, hol nem holt ceremónia, hanem élet és igazság minden egyházi cselekmény.

De a barcsi esetből nem csak azt tudtuk meg, hogy milyen üldözést kell hazánkban még most a XX. század elején is elviselni azoknak, kik a pápas felekezetből a Krisztus egyházába térnek, hanem sajnos azt is, milyen kigyókat melengetünk saját keblünkön. Van a barcsi leánygyülekezetnek valami *Kohut* nevű felügyelője. Ez jómódú gyógyszerész, ki vegyes házasságban él s a kath. pap kebelbarátja. Hogy mi gyakran az ostobaságig liberálisak vagyunk, mutatja az is, hogy ezt az urat, ki gyermekeit, fiait is katolikusokká neveltette, nálunk egyáltalán gyülekezeti felügyelővé lehetett választani. Egyházi alkotmányunk a gyülekezeti felügyelő kötelességét így írja elő: „Az egyházközségi felügyelő az egyházközség jogainak, érdekeinek és vagyonának, valamint az egyházközség, a lelkész s a többi egyházi tisztviselők tekintélyének őre és védője.“ (60. §.) Ennek az úrnak, mint gyülekezeti felügyelőnek kellett volna tehát a gyülekezet érdekében lévő áttérési mozgalmat vezetni, ha kinövései voltak, úgy helyes mederben terelni a gyülekezetet, tisztviselőit s úgy régi, mint új tagjait minden jogtalan megtámadtatás és szekatura ellen megvédelmezni s mindent megtenni, hogy az áttérések által megerősödött leánygyülekezet felvirágozzék.

Hogyan teljesítette már most a felügyelő úr ezen eskü alatt vállalt kötelességét? Nos, ő volt kezdetől fogva a mozgalom legfőbb akadályozója; míg mi lelkészek a messze távolból Barcsra fáradtunk, hogy az új híveket zsenge hitőkben erősítsük, ő feléje sem nézett az áttérési ünnepeknek; most pedig egyike a legerősebb visszatérítőknak. Mikor a harangügyben folyt a kihallgatás a szolgabíró előtt, régi barcsi lakos létére azt vallotta, hogy nincs tudomása róla, vajjon hozzájárultak-e az evangélikusok annak idején a harangok vételéhez s fizettek-e a harangozó díjazásához? Holott, ha tényleg nem volt róla tudomása, akkor is kötelessége lett volna, mint felügyelőnek magát az ügyről informálni s a szerzett információ alapján ez esetben a gyülekezet anyagi érdekét képviselni. Így azonban, mivel a felügyelő vallomása nagyot nyom a latban, hozzájárult ahhoz, hogy gyülekezetünk a harangokhoz való jogos igényét esetleg elveszíti, a mi, mint előbb láttuk, úgy az áttértekre, mint a még áttérni akarókra nagyon elriasztólag hatna.

De még szomorúbb szerepet játszott a felügyelő úr egy másik, sokkal fontosabb ügyben. Mint már említém, mostani iskolánk a község egyik végén fekszik, úgy hogy az áttértek gyermekeinek, kik jó részt a község másik végén laknak, nagyon is távol esik; de a felnőtteknek is túlsok idejökbe kerül az oda s visszamenetel. E mellett a tanterem, hol az istentisztelet is tartatik oly szűk, hogy 30—40 ember is alig fér el benne, holott sokszor százan, sőt többen is járnak istentiszteletre. Azért mindjárt az első áttérési ünnep után elhatározta a közgyűlés, hogy más alkalmas ház megvételére törekszik. Egy e célból kiküldött bizottság talált is egy megfelelő házat, az olvasó kör épületét, melyben volna egy karzatos nagyterem istentisztelet tartására, egy másik nagy terem iskolának, tágas tanítói lakás s mely ház, bár a község kellő közepén, a főtéren fekszik, a hozzá tartozó 5 hold földdel együtt, a szintén áttérni készülő tulajdonostól 18,000 K-ért meg volna vehető. S mivel a régi iskoláért bármely pillanatban kapnánk 5000 K-t, az új ház telkestül tulajdonképen csak 13,000 K-ba kerülne.

Mikor Löw Fülöp kerül gyámint. elnök jún. 26-án ott járt, lelkére kötötte a gyülekezetnek ezen ház megvételét, mivel ennél kedvezőbb alkalom máskor árért sem kínálkozik s mivel ilyen kedvező, mert központi fekvésű iskola és imaház nélkül a gyülekezet állandó továbbfejlődése nem biztosítható. Az egész gyülekezet egy akaraton is volt, hogy a házat rögtön megveszik, — de ime újra mi történt? A felügyelő úr, ki máskor sem istentiszteletre, sem gyűlésre nem jár, most megjelent, hogy a következő kijelentést tegye: Ha az *ujjnak* kell ház, vegyék meg ök; nekünk *regi*eknek elég jó a mostani iskola. Természetes, hogy ezen kijelentésével ismét a plébánosnak tett szolgálatot s *egyelőre* az egész tervet meghíúsította. Mert az áttérteket nem csak az bántotta, hogy a felügyelő különbséget tesz a régi és az új tagok között, holott ilyen megkülönböztetést sem a törvény, sem egyházi alkotmányunk nem ismer, hanem megijedtek attól is, hogy ha a régi iskolát talán nem lehetne eladni, mivel addig a külsegélyek is nagyon gyéren csöppentek, esetleg az egész vételért maguk fedezhetik. De ha azt hitte a felügyelő úr, hogy ezen eljárásával az egész dolgot meghíúsította, úgy nagyon csalódik. Csak elhalasztotta. Magát azonban teljesen alkalmatlanná és képtelenné tette az egyházfelügyelői diszes állásra. Alkalmazza vele szemben egyházi főhatóságunk az Úr szavát: „Mit hallok felőled? Adj számot a te sáfárságodról; mert nem lehetsz ezután sáfár“ (Luk. 16, 2). Ideje különben is lejárt s a leánygyülekezet felügyelője, szokás szerint, úgyszint az anyaggyülekezeti felügyelő.

Mire *tanít* és mire *kötelez* már most bennünket a baresi eset?

Megtanít mindenekelőtt arra, hogy a híres liberalis Magyarország bizony még mindig és mindinkább „Mária országa“, hol míg egyrészt az állami anyakönyvvezetők, a mint erre számos példa van, vegyes házasságoknál a plébánossal egyetértőleg igyekeznek a kath. egyház előnyére reverzálisokat kieszközölni, addig az, a ki evang. hitre tér át, a törvényben biztosított egyenjogúság dacára „bitang jószág“, kit mindenki megrughat és megmarhat sértetlenül. Ez ellen első sorban a somogyi esperességnek kell határozott állást foglalnia s a megtámadtakat, a mint már meg is tette, védelmébe venni, — ha kell egyházközigazgatásunk összes fokozatainak mozgósításával. Egyszer, még 1895. okt. 1. előtt, egy elkeresztelési ügyben nekem is volt dolgom egy főszolgabíróval, kit arra sarkaltam, hogy járjon el a törvényszegő plébános ellen, mire azt a választ kaptam, hogy „nem tanácsos

abba a darázfészekbe nyúlni“. Nos ha attól a darázfészekből még akkor is félnek, ha azt még akkor is respektálják, mikor törvényt szeg, — hagyjanak minket is békében, legalább mikor igaz úton járunk, különben megmutatjuk nekik, hogy nekünk is van fullánkunk. Mert itt az ideje, hogy végre Magyarországon se lehessen többé békót vetni a lelkiismeretre, hanem mindenki bántatlanul s üldöztetés nélkül lelkiismerete szerint imádhassa Istenét!

De egy nagy kötelezettséget is ró összegyűházunkra ez az egész mozgalom. Ha baresi új hiveink látják, mennyire szídják, gyalázzák, üldözik őket az igazságért másik, — lássák és érezzék a mi szeretetünk melegét, érték való buzgó imádságunk bátorító erejét s az áldozatkészségünkől folyó segítséget is. Mulhatatlanul szükséges, hogy amaz említett, a nagy kiterjedésű Bares központján fekvő épület megvételéért, de még azonfelül *toronnyal és harangokkal is ellátassék*. Es pedig mielőbb! Még ez éven! Tegyen meg azért áldott Gyámintézetünk, a mit csak tehet. Igénybe veendő a „Gusztáv Adolf-egylet“, esetleg az „Evang. Bund.“ soha nem lankadó, pártoló szeretete. *De tegyen minden gyülekezetünk is valamit Baresért*. Összesen 1141 anya- és leánygyülekezetünk van. Ha ezek mindegyike átlag 10 K-át áldozna rendkívüli adományképen erre a célra, a gazdagabb többet, a szegényebb kevesebbet, úgy már ez maga 11,410 K volna. Ha ehhez hozzáadjuk a gyámintézeti adományokat s egyesek áldozatát s nem feledkezünk meg a baresi hivek áldozatkészségéről sem, kik magok is készek egyenként 50, 100 K-val, sőt többel is hozzájárulni; úgy nemcsak az épület volna még ez éven megvehető, hanem jövő évre már evangélikus harangok is hívnák a hivatást, — a még kün állókat is — az istentiszteletre, a gyermekeket az iskolába s evangélikus harangok zúgása mellett kísérik ki hiveink drága halottaikat a temetőbe.

Ez volna a legszebb, hozzánk legméltóbb, de egyúttal leghasznosabb s legmaradandóbb válasz, arra a sok sérelemre, mely bennünket Bareson ért, olyanok részéről, kiknek tárgyilagosságnak kellene lenniök, hogy mindenkinek egyenlő mértékkel, — igazságosan mérjék az igazságot!

Scholtz Ödön.

EGYHÁZI ÉLET.

Gzászrovat. Dr. Szelényi Károly, a késmárki ev. lyceum r.-tanára hosszú betegség után 35 éves korában meghalt f. hó 15-én Pozsonyban. A tanári testület, a melynek a boldogult 10 éven át volt tagja, a maga gyászjelentésében így emlékszik meg róla: „A tanúgy ez ünzetlen, nemes bajnoka, soha nem lankadó munkakedvvel, rajongó szeretettel s lelkesedéssel szolgálta intézetét, egyházát s hazáját egyaránt. Áldott emlékét szívünkben őrizzük.“ A megemlékezés ezen szép szavai épen nem phrasisok. A tiszta igazságot hirdetik. A boldogult egy Késmárkon általános tiszteletben álló s régi protestáns családból származik. Még be sem fejezte tanulmányait, mikor a műegyetemen dr. Entz mellett tanársegéddé lett. Két éven át viselte e hivatalt, e közben megszerezte tanári és bölcsészeti-doktori oklevelét. Ekkor megüresedett szülővárosában a természetrajzi tanszék. A késmárki evang. lyceum pártfogósága pályázat mellőzésével egyhangulag meghívta a megüresedett állásra és nyugalomba vonult, ma is élő elődje kérte, hogy fogadjon el az állást, legyen ő az utódja. Mert

ugyanakkor meghívták őt a brassói állami főreáliskolához is. És bár akkor a késmárki lyceumban a tanárok fizetése épen nem volt fényes, egy percig sem habozott, a legnagyobb lelkesedéssel fogadta el a késmárki tanári állást. Volt tanárai volt kedves tanítványukat örömmel látták maguk közt, tanítványai mind megszerették. Mert ritka jó, ritka derék embert nyert vele az intézet. Szerény, rokonszenves modora miatt megszerette mindenki, a ki megismerkedett vele. Csak szeretni tudott, gyűlölni épen nem. Még haragudni sem tudott; ha környezetében mások viszálykodtak, békítette őket. Szitokszó vagy más rossz szó soha nem hagyta el ajakát, nem szeretett hallani ilyeneket másoktól sem. Fájdalmat sem okozott soha senkinek, csak betegségével és most bekövetkezett halálával. Évek óta volt beteg. Gyógyulást keresett több gyógyhelyen. Egy görbersdorfi kura után 1904 szeptember elején újra elfoglalta hivatalát és tanított gyenge testtel, rekedt hangon, de a legnagyobb örömmel és lelkesedéssel a következő húsvétig. Pedig orvosai már karácsonykor ajánlották neki, hogy kérjen újra szabadságot. De erről hallani sem akart; nem tudott megválni az iskolától. 1905 áprilisa óta újra felkeresett több gyógyító intézetet is. Augusztus hó folyamán azonban már teljesen elvesztette hangját. Utoljára Arcoba készült. Pozsonyban csak meg akart pihenni ott lakó nővére lakásán. De már nem mehetett tovább. Betegsége mindinkább súlyosbodott. Ritka türelemmel elviselt hosszú szenvedés után végre szülői karjai között csendesen elszenderült. Miután Pozsonyban *Trshtyénszky Ferenc* esperes az elhunytat megáldotta, Késmárkra szállították. Ottani temetésén látszott meg, hogy mennyire tisztelték és szerették Késmárkon. Alig van testület vagy intézmény, a melynek tagja, titkárja, jegyzője vagy választmányi tagja nem lett volna. Mindannyian felkeresték a mélyen gyászoló családot. A halottas háztól óriási tömeg kísérte a holttestet az új evang. templomba, hol *Dianiska Frigyes* késmárki lelkész mindenkit mélyen megható gyászbeszédet mondott. A temetőben *Bruckner Károly* igazgató és egy tanuló búcsúzott el megható szavakkal az oly korán elhunyt tanártól, a kinek holttestét azután a lelkész ima kíséretében újra megáldotta és átadta az anyaföldnek. — A békéscsabai ág. h. ev. Rudolf-főgymnasiumnak lelkes és buzgó tanára, *Kabós Bálint* életének 49-ik, tanárságának 20-ik évében f. hó 22-én éjjel 11 órakor súlyos szenvedés után jobblétre szenderült. A megboldogultnak hült tetemét az ág. hitv. ev. egyház szertartása után f. hó 24-én d. u. 3 órakor adták át az anyaföldnek. Áldott legyen a hűnek emléke!

Boeckay-ünnepségek Hajduböszörményben. A Protestáns Irodalmi Társaság titkára, Szóts Farkas theologiai tanár Budapestről, a tiszántúli ev. ref. egyházkerületi értekezlet titkára, Erdős József dr. debreceni theologiai tanár, továbbá Dicsőfi József debreceni lelkész, egyházkerületi főjegyző, az értekezlet választmányi tagja, a hajdumegyei Boeckay-szoborbizottság képviselőjében pedig Wessprémy Zoltán alispánhelyettes és Ceglédi Mihály tb. ügyész február 24-én értekezletre gyűltek össze Hajduböszörményben, hogy megtárgyalják és tervezék azon ünnepségeket, melyek ez év őszén Hajduböszörményben egy időben folynak le; nevezetesen: A Boeckay-szobor leleplezése, a tiszántúli egyházkerületi értekezlet és a Protestáns Irodalmi Társaság ülése. A hajduböszörményi helyi bizottság tagjai is megjelentek ezen a tanácskozáson Baltház Dezső esperes és Somossy Béla polgármester meghívására és közös elnöklése mellett. A tanácskozáson a következőket állapították meg: Szeptember 29-én este alakuló gyűlése, úgy az egyházkerületi értekezletnek, mint a Protestáns Irodalmi Társas-

ságnak; szeptember 30-án reggel ünnepi istentisztelet a Kossuth-téri (rég) templomban, a hol az imát tartja egy e célra felkérendő ág. ev. lelkész, a prédikációt tartja a már felkért Dicsőfi József debreceni lelkész egyházkerületi főjegyző. Azt követőleg Hajdu-vármegyének Hajduböszörményben tartandó alkalmi közgyűlése után jön a Boeckay-szobor leleplezése, melyhez az ünnepi szónokokat a vármegye kéri fel. 30-án délután belmissió ülés. Október 1-ső napján a Protestáns Irodalmi Társaság és az egyházkerületi értekezlet együttes ülést tartanak a Kálvin-téri (új) templomban; megnyitja azt a Protestáns Irodalmi Társaság elnöke, alkalmi előadást tart Balog Ferenc debreceni theologiai tanár Boeckaynak, mint vallási szabadsághősnek, Körössy Kálmán dr. Boeckaynak, a politikai szabadsághősnek nagy multjáról; az ülést bezárja az egyházkerület elnöke.

A pöstyéni templomról. Mult évi aug. 6-án szentelték fel a pöstyéni evang. templomot s most tették közzé a helybenhagyott számadást. A száraz számadatokban oly gyönyörűség telt, hogy az egészet közzéteszszük mindenki okulására és épülésére.

Ezen templom megteremtésére az első lépés 1897. évi ápril 8-án történt, a mely napon a Pöstyénben lakó 14 ev. ang. hívő fiókegyházzá alakult azon célból, hogy a furdődény alatt istentiszteletet tartassanak és megfelelő Istenháznak létesítésére szeretetadományokat gyűjtsön.

A kezdet nehéz volt, mert egy fillérnyi vagyon sem állott rendelkezésre. Azonban a jó Isten megsegített.

Már az első 1897. évben jószívü emberek adakozásából befolyt a templom-építési alapra 604 frt 18 kr. =	1208 K 36 fill.
1898. évben adakozásokból, bazárból, kamatból	1349 frt 75 kr. = 2699 „ 50 „
1899. évben ugyanilyen forrásokból 1067 frt 68 kr. =	2135 „ 36 „
1900. évben ugyanilyen forrásokból	2389 „ 19 „
1901. „ adakozások és kamatból	1460 „ 45 „
1902. „ ugyanilyen forrásokból	2218 „ 51 „
1903. „ „ „	2497 „ 45 „
1904. „ „ „	3600 „ 52 „
1905. „ „ „	„ „ „
és gyűjtésből	3586 „ 62 „
és így 1905. év végéig összesen	21,795 K 96 fill.

Ezenkívül történtek adakozások az ideiglenes imaterem (iskolaterem) berendezésére.

Az előbb felsorolt adományokhoz hozzájárult:

a dunáninneni ág. h. ev. egyházkerület	3000 K — fill.
a magyarhoni ev. egyet. egyház közalappja	1050 „ — „
a magyarhoni e. e. e. gvámintézet .	649 „ 80 „
a némethoni Gusztáv Adolf alapítvány központja	994 K 22 f.
a Gusztáv Adolf alapítvány meiningeni főegylete	2126 „ 18 „ 3120 „ 40 „
tehát egyletek és intézetek összesen	7820 K 20 f.-rel
kamatból befolyt	2944 „ 97 fill.
és egyesektől a világ minden részéből	11.030 „ 79 „
mindösszesen a fenti	21,795 K 96 fill.

Ezen összeg birtokában megkezdjük a templom építését, mely minden ízében gót stílű. A támoszlopokon kívül a templom 21-25 m. hosszú, 8-80 m. széles, 10-50 m. magas szilárd ivboltozattal, 30 m. magas

toronnyal és 200—350 ember kényelmes befogadására elegendő.

A telket, mely értéke a jelenlegi itteni árak szerint 6000 korona, ajándékozta a fürdőtulajdonos, nagyméltóságú gróf Erdődy Ferenc úr és családja.

1905. évben fizettetett építkezési költség fejében, az egyház által szállítandó anyag egy részével együtt	17,972 K 83 fill.
Fizettetett továbbá belső berendezésre	3,444 „ 70 „

Összesen a számadási könyv tanúsága szerint	21,417 K 53 fill.
Arra van adósság anyagért	2,526 „ 13 „

E szerint kerül a templom *készpénzben* 23,943 K 66 fill.-be

Ha ezen összeghez hozzáadjuk a természetbeni ajándékok és kedvezmények értékét, minimális számítással kitesz:

a telek értéke	6000 K
a természetbeni ingyen anyag értéke	970 „
ingyen teljesített fuvar értéke	804 „
a templom belső berendezésének értéke	1232 „
a harangok beszerzésénél elért megtakarításból	1600 „
kedvezményes munkálatok értéke	264 „
	<u>10,870 K — fill.</u>

Ily számítás mellett az előállítási költség kitesz kerek	34,813 K — fill.
--	------------------

A fent kimutatott 2,526 K — fill.

adósságon kívül szükségeltetik még:

fuvarbérre a telek feltöltésére ca	200 K
munkabérre a telek rendezésére ca	100 „
járdára [ca	300 „
vaskerítésre ca	600 „
kertész munkára ca	50 „
	<u>1,250 „ — „</u>
összesen	3,776 K — fill.

melyre van fedezet	378 „ — „
ennél fogva még fizetendő kerek	3,400 K — fill.

A templom későbbi megfestése igényel azonfelül még ca 600 kor.

A jóságos Istenbe vetett bizalomra fektetett ernyedten törekvésünk reménnyel hitet bennünket, hogy a fent kitett adósság törlesztésére és külső berendezésre még hiányzó 3400 koronát a keresztyéni szeretet támogatásával rövidesen sikerül összegyűjtenünk.

A pöstyéni ág. h. ev. díszes templom feltűnő olesó előállítása onnan ered, hogy úgy az építő vállalkozó, valamint az általa alkalmazott iparosok, sőt a festett ablakokat szállító némethoni cég, minden haszon nélkül közreműködtek Isten és jó emberek előtt kedves templomunk megalkotásában.

Nunc venis et fortistimum virum! Az itt elfekvő számadatokat tételről-tételre okmányolt számadásban részletesen terjesztette elé az eljáró egyházi bizottságnak Koehler Edinhard pöstyéni gondnok úr e napokban.

És valóban a bizottság nem tudta, hogy bámulja-e a lelkiismeretes pontossággal és példás gondossággal

összeállított számadást avagy bámulja-e egy önfeláldozó hithű evangélikus férfiúnak ama szívós kitartását, a melylyel sikerült nekie rövid 8 év alatt hangyaszorgalommal csekély tételekben összegyűjtenie, elkönyvelnie ama összegeket, melyekből 250 év előtt elpusztított ág. h. evang. templomot sikerült egy érdemes férfiúnak hamvaiból feltámasztania.

Az ő és csakis az ő fáradozatlan tapintatának sikerülhetett és sikerült ezen templom céljaira oly értékes és díszes teleknek ingyen adományozása.

Ez igazi papi lelkű templomépítő nevét az Órálló kötelességszerűen, de benső örömmel örökíti meg a késő ivadék számára élő példaadásul.

A magyar prot. irod. társaság pozsonyi-köre febr. 24-én tartotta első évi rendes közgyűlését, a melyen a választmány a lefolyt 1905. év eredményeiről beszámolt. A szépen látogatott közgyűlést *dr. Dobrovits Mátyás* elnök tömör, gondolatgazdag beszéddel nyitotta meg, a melyben utalva a hazánk egét borító fellegekre a tagtársakat az eszményi célok szolgálatában buzgó ki- és összetartásra hitta fel. Ezután *Stromp László* titkár olvasta fel titkári évi jelentését, a mely hű képét nyújtja a lefolyt egyleti évnek. Körvonalozta a célt, a melyet a kör maga elé tűzött, s a mely minden felekezeti aggressiv tendenciák kizárásával a protestáns öntudatnak és a keresztyén művelődésnek szolgálatában áll — s rámutatott az utakra, a melyeken e célt a kör elérheti. A „Protestáns Esték“ címén rendezett felolvasó ciklusok a böjti és ádventi időszakban úgy tartalmuk, mint a közönség érdeklődése szempontjából igen sikerültek. Ezenkívül a kör egyes tagjai közreműködtek a pozsonyi munkásoknak rendezett ismeretterjesztő felolvasásokon, a pozsonyi Toldy-kör felolvasó estélyein s egyes a vidéken, sőt a fővárosban is rendezett hasonló ünnepélyeken. Irodalmi működés tekintetében is a kör egyes tagjai intenzív munkát fejtettek ki. A kör tagjainak száma 121. A közgyűlés a Pozsonyból eltávozott s e miatt tisztségéről lemondott *Jónás János* alelnököt tiszteletbeli tagjává, — kelyére *Perjéssy Mihály* királyi táblai bírót alelnökévé, a hivataláról lemondott *Stromp László* helyére pedig *Raffay Sándor* titkárrá, ifj. *Perlaky Istvánt* pénztárossá választotta. Ezenkívül kiegészítette a 30-as választmányt. A kör védnöke *dr. Láng Lajos* v. b. t. t. a közgyűlést, a melyen egyéb elfoglaltsága miatt személyesen nem vehetett részt, táviratban üdvözölte, mely szíves üdvözlöt az lelkes táviratban viszonzott. Kívánjuk, hogy a nemes célú kör, túlesve immár a kezdet nehézségein, sikkerrel adhassa meg szép programját.

Báró Solymossy Ödönt, a fehérkomáromi egyházmegye lelkes és ügybuzgó felügyelőjét s nejét szül. Zichy Angéla grófnét nagy családi öröm érte, ez előtt két évvel kötött boldog frigyöket Isten erőteljes fiúgyermekkel áldotta meg. A keresztlőt febr. hó 18-án tartották meg Zalaegerszegen, fényes ünnepséggel, mely alkalommal a szent cselekményt maga *Gyurácz Ferenc* püspök végezte. Magát a kereszteleési ünnepet megelőzőleg a püspök a főgymnasiumnak istentiszteleti helyiségül szolgáló részében a gyülekezettel istentiszteletet tartott. Innen Király Mátyás lelkész társaságában *báró Solymossy Ödön* fogatán annak lakására hajtatott, hol az ünnepélyre összegyűlt főúri vendégek körében a Khuen Hédervárné szül. széki Teleki Margit grófné, mint keresztyén anya által a keresztviz alá tartott kisedet megelőző s a sziveket megindító beszéd után a keresztség szentségében részesítette. Az újszülött a keresztség alkalmával Zsigmond — Károly — László nevet nyert. Keresztlő

püspök az ujszülöttet megáldván, Király Mátyás helybeli lelkész mondta el ez alkalomra irt imáját, s megáldván a jelenlevőket, a kereszteleési ünnepély befejeződött. Keresztelest a vendéglátó báró által adott fényes ebéd követte. Az ünnepélyen résztvettek: gróf Khuen Héderváry Károly és neje, széki Teleki Margit grófné, ifj. Khuen Héderváry Károly, gróf Széchenyi Manó v. b. t. t., gróf Gyürkyné-Solymossy Irma bárónő, báró Solymossy Jenő, Boer Sándor őrnagy, gróf Batthyány Tamás főhadnagy, Szombathelyi N. tanár. Ebéd után Gyurázt Ferenc püspök az ev. lelkész családját, majd az ev. egyházköztség felügyelőjét Lányi Kálmán tanácsost látogatta meg, hol az egyháztanács tagok is összegyülekeztek tiszteletére s az egyházköztség belső ügyeire nézve velük eszméserét folytattak.

Nagy örömmel regisztráljuk e kedves hirt s a nemes bárót az őt és nemeslelkű nejét ért családi öröm alkalmából őszinte szívből üdvözljük, kívánva, hogy váltsa valóra a jó Isten mind azt az édes reménységet, a melyet szívök gyermekéhez fűznek. Legyen az új sarj derék atyjának méltó utóda egyház és haza iránti szeretetben és buzgóságban!

Ostffy-Asszonyfán. Kemenesalján febr. 24-én volt a számadó gyűlés. Az 1905. évi eredmény 351 K hiányt tüntet fel, a mit a behajthatatlan hátralékok okoznak. A leányegyház 2000 lelket számlál s jelenleg Csengéhez tartozik. Különbösen erősen készül az önállósághoz; e célra már van 17,000 K tőkéje s 52 hold földje (Trsztyénszky hagyomány). A gyülekezetben a Családi Lapnak 13 előfizetője van, s Luther műveit is megrendelte. A vallásos iratok terjesztésében Berecz Gábor tanító atyánkfia buzgólkodik.

A veszprémi ág. hitv. ev. egyházmegye elnöksége, március 13-án d. e. 10 órára hívta össze Veszprémbe a rendkívüli egyházmegyei közgyűlést. E közgyűlésnek tárgya a Szalay Ferenc elhunytával megüresedett esperesi állás betöltése.

A mihályhási ág. hitv. ev. gyülekezet febr. 21-én szerdán tartotta meg zárszámadási közgyűlését *Mohácsy Lajos* lelkész és *Pulay István* elnökle mellett. A közgyűlés tudomásul vette és jóváhagyta *Németh Dániel* gondnoknak a múlt évről beterjesztett számadását. Elhatározta, hogy a tanteremben hiányzó földgömböt az államtól kérelmezi, miután az egyház pénztára nem képes fedezni a felmerült szükségleteket. Fájdalmasan vette tudomásul, hogy a gyülekezet tagjai mind nagyobb számban Amerikába vándorolnak.

Rohoncra Gyurázt Ferenc dunántúli püspök Seregély Pál pécsi hitoktatót nevezte ki helyettes-lelkészül. Próbaszónoklatok nem lesznek.

Eljegyzés. *Falvay Kálmán* Máv. mérnök, Komáromban az érsekújvári kirendeltségnél jegyet váltott *Wrchowszky Margit*, Wrchowszky Károly nyug. nagyszombati városi tanácsos és presbyter leányával. Falvay Antal családjában rövid időn ez a második eljegyzés, mely az ismerősök széles körében kelt örömet.

Rövid hírek. *Pápán*, az evang. gyülekezet leányegyesületének márc. 3-iki estéjén Kovács Sándor, theol. akad. tanár, lapunk szerkesztője felolvasást tart a XVIII. század egyházi életéről.

Halálozások. *Kossaczky Rezső* nyug. körjegyző, a pozsonymegyei német-gurabi egyház felügyelője elhunyt Szempcen. A hű munkást Biskup Béla lelkész szép beszéddel bucsúztatta el. — *Schnell Sándor*, az újvidéki egyház pénztárosa Soltvadkerten meghalt.

Pályázatok.

Segédlelkészt keresek.

Kötelessége a betegeskedő lelkész helyett a papi funkciókat magyar nyelven végezni, az irodában segédkezni s a reáliskolában heti 1½ órai hitoktatást végezni. Javadalma: 1200 K és 300 K lakbér.

Az istentisztelet rendje a legegyszerűbb. Az egyház nem nagy. A munka kevés.

Pályázni kívánók jelentkezzenek nálam. Az állás azonnal elfoglalandó.

Kecskemét, 1906. febr. 26.

1—2

Laukó Károly, ev. lelkész.

Segédlelkészt keres alólírott.

Tiszte: heti 9 órában hitoktatás és segédkezés a lelkészi teendőkből. Javadalma: évi 600 kor. s teljes ellátás. Magyar és tót nyelvű az Istenszolgálat s kivételesen német. Állomás azonnal elfoglalható.

Salgótarján, 1906. febr. 22.

Ruttkay Sándor, ev. lelkész.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. Alberti. A válasz a Szemle rovatban.

Szemere. A kérdéses eset politikai tüntetés volt, a hová pártszempont viszi az embereket. Épen ezért nem is teszszük szóvá egyházi lapban. Mi, ha buzgóság ragad, a *magunk* templomába megyünk imádkozni mindenütt és minden időben. A kik Istent keresik és tiszta szívből a hazáért imádkozni akarnak odahaza is megtalálják. „Mikor imádkozol, ne légy olyan, mint a képmutatók, kik örömet imádkoznak fennállva a gyülekezetben és az utcák szegletein, hogy az *emberektől láttassanak!* Bizony, bizony elvették jutalmokat”. (Máté VI. 5.)

H. P. Ochlina. Utána járunk s a következő számban lehetőleg válaszolunk. Tessék bármikor bizalommal fordulni hozzánk. A mi csekély erőnktől telik, szívesen megteszszük.

Z. P. Modor. Szíves levelére előszóval szeretnénk válaszolni. Sajna, az idén még nem mehettünk ki. Ezerfelé húz a sok dolog. A felvidéki hírekkel nagyon lekötötelez.

Sz. M. Eperjes. E héten lehetetlen volt hosszabb levelet írnom. A szükséges adatokat nyomtatásban megkaptad.

Értesítjük olvasóinkat, hogy ha valami ügyük van a miniszteriumnál vagy más hatóságnál, megkeresésükre szívesen utána járunk, tájékozódunk s ha szükséges, meg is sürgetjük — pusztán esetleges kész kiadásainkat számítjuk föl. A szerkesztő minden héten megfordul Budapesten, a segédszerkesztő pedig állandóan a fővárosban lakik. Reméljük, hogy ezen ajánlközásunkkal is közelebb jutottunk egyházunk s közönségünk rokonszenvéhez.

Zichy Mihálynak

„LUTHER WARTBURGBAN“ című képe ne hiányozzék egy protestáns családban se.

Kapható 6 és 12 koronás kiadásban
Petrik Géznál Budapesten, II. ker.,
Donáti-utca 49. Megfelelő keret külön.

